

S. Moravskis ir J. Frankas – du vilniečių gydytojų požiūriai ir likimai

Kasmet vis platėja rašytojo, gydytojo ir humanisto S. Moravskio gerbėjų ratas, atsiranda naujų jo kūrybos tyrinėtojų, kurie pažvelgia į garbaus mūsų kraštiečio asmenybę ir kūrybą skirtingais, pačiais įvairiausiais aspektais.

Šiomet, smalsumo paskatintas, į Jundeliškėse organizuojamus skaitymus pirmą kartą atvyko vienas žymiausių Lietuvos mikrochirurgų med. dr. Saulius Špokevičius, kuris, be darbo privačioje Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos klinikoje, paskaitų ir konsultacijų šalies bei užsienio klinikose ir universitetuose, laisvalaikį domisi krašto ir medicinos istorija. Tik dėl laiko stokos jo parengtas pranešimas „S. Moravskis ir J. Frankas – du vilniečių gydytojų požiūriai ir likimai“ liko neišsklaidytas. Kaip ir buvome pažadėję, skaitytojų dėmesiui siūlome gerb. S. Špokevičiaus literatūrinį straipsnį, kuriame lyginami du 19 a. gydytojai, savo atsiminimuose palikę spalvingą ir įvairiapusišką to meto Vilniaus veidą.

Saulius ŠPOKEVIČIUS

Nuostabus Vilniaus miesto istorijos laikmetis – Vilniaus universiteto medicinos fakulteto įkūrimas ir veikla, Napoleono žygis į Rusiją – metas, kai nemaža Lietuvos ir Lenkijos gyventojų dalis gyveno dviejų tautų valstybės atgimimo idėjomis. (...)

Nedaug turime amžininkų parašytų memuarų, kurie ne tik atskleidžia bei papildo istorinius faktus, bet ir emociškai leidžia geriau suvokti viską, kas vyko per tą šviesesnę laikotarpį po paskutinio respublikos padalinimo iki Vilniaus universiteto uždarymo.

Stanislovas Moravskis, gydytojas, visuomenininkas, Tėvynės patriotas ir memuaristas, nuoširdžiai fiziškai ir dvasiškai išgyvenęs tą laikmetį, savo memuaruose „Keleri mano jaunystės metai Vilniuje“ mums suteikia tą retą galimybę visapusiškai pajusti Vilniaus gyvenimą. Nuostabu ir tai, kad memuarų refleksijos ir išgyventi nuogaustavimai yra tokie aktualūs ir šiandien.

Tuo pat laiku sutinkame dar vieną Vilniaus gyvenimo liudininką – Jozefą Franką. Jo išlikę memuarai „Atsiminimai apie Vilnių“ atspindi istoriją kiek ankstesniu laikmečiu ir kiek kitomis akimis, nei ją matė mokinys S. Moravskis, išvelgia ir kalba apie tuos pačius žmones ir įvykius. Taigi, nors tai ir XIX amžiaus pradžia, nors kalbame apie vietos bajoraitį ir tituluotą to meto profesorį iš Vienos, vis dėlto galima atrasti ir palyginti dviejų kultūrų aristokratų skirtingą požiūrį į tuos pačius įvykius.

Stanislovo Moravskio mizantropija, nusivylimas ir atsiskyrimas, be abejonės, turėjo pateisinamas šaknis. Augęs tėvo despoto prižiūrimas, be motinos šilumos, nors ir apsuptas pamotės dėmesio ir meilės, gavęs puikų išsilavinimą, virto depresijos kamuojamu, tačiau iki gyvenimo pabaigos kultūringu ir savo kraštą mylinčiu bei už jį sergančiu piliečiu. Būdamas aprūpintas, nesiekė išvykti

Med. dr. Saulius Špokevičius, baigęs Vilniaus universitetą, dirbo produktyviausiame Sovietų Sąjungos Vilniaus mikrochirurgijos centre, kartu su kolektyvu buvo apdovanotas Lietuvos valstybine premija. Atliko kai kurias pirmąsias operacijas Lietuvoje (sėklidės autotransplantacija, pėdos segmentų replantacijos, arterizuoto digitalinio nervo panaudojimo ir kt.).

1991 metais, laimėjęs konkursą, vadovavo Plastinės chirurgijos skyriui Vilniaus universiteto greitiosios pagalbos ligoninėje. Padėjo įkurti mikrochirurgijos skyrių Gardine, už tai jam suteiktas Gardino medicinos universiteto garbės profesoriaus vardas. 1994 - 1995 metais dirbo klinikiu ordinatoriumi viename žymiausių JAV plastikos ir mikrochirurgijos centrų – Chr. Kleinert institute prie Louisvillio universiteto. Po ordinatūros gavo pasiūlymą likti instituto stipendininku, tačiau grįžo į įkurtą privačią „Baltijos ir Amerikos terapijos ir chirurgijos kliniką“ Vilniuje, eina medicinos direktoriaus ir chirurgijos vadovo pareigas. Vilniaus privačioje klinikoje įdiegė pirmąjį modernių lazerių centrą. Padėjo įkurti lazerių centrą Rygoje. Už indėlį ir paramą S. Špokevičiui suteiktas Rygos Straniš universiteto garbės daktaro vardas. Jis apdovanotas Prezidento

V. Adamkaus Gedimino V laipsnio ordinu, 2006 m. - Europos gamtos mokslų akademijos Virchovo medaliu už indėlį medicinos teorijai ir praktikai.

Svarbiausi gydytojo darbai rekonstrukcinės plastikos ir mikrochirurgijos ir medicinos istorijos temomis išspausdinti aukščiausią reitingą turinčiuose pasaulio žurnaluose.

S. Špokevičius dirba, konsultuoja ir skaito paskaitas Lietuvos ir užsienio klinikose bei universitetuose. Domisi krašto ir medicinos istorija.

svetur, o realizavo save rašydamas namie – taip palikdamas mums tą retą galimybę pažinti Vilnių ir kraštą, dėl kurio jis taip sielvartavo, aplink matydamas daug neteisybės.

XIX amžiaus Vilnius - kultūrų ir geografinė kryžkelė. Miestas yra trečias pagal dydį Rusijos imperijoje. Čia susikerta Varšuvos ir Sankt Peterburgo kelias. Čia apsisotia ir gastroliuoja pravažiuojantys žymiausi menininkai iš Vakarų. Čia, likimo ir gerų norų vedini, atvyksta du vakariečiai gydytojai – Johanas Pėteris Frankas ir jo sūnus Jozefas Frankas, kurių gyvenimas ir veikla praturtina miesto mokslą, mokymą, mediciną, meną. Johanas Pėteris Frankas, kuris Vilniuje užsibūna visai neilgai, pasaulinėje literatūroje žinomas kaip moderniosios higienos pradininkas. O jo sūnus Jozefas Frankas sau šlovę pelnosi čia ir, tampus Vilniaus mokslo ir kultūros šviesuliu, ryškiausiai įeina į mūsų krašto istoriją.

S. Moravskis susitinka Vilniaus universiteto profesorius, kuriuos vertina iš esmės vienareikšmiškai palankiai. Jis – jaunas, gyvenimo nepatyręs, doras, gabus jaunuolis. Tuo tarpu J. Frankas čia pastebi tai, ko jo vietinis studentas nemato. Sakykime, apibūdinamas gerbiamus S. Moravskio pedagogus, J. Frankas pastebi tarp jų daug asmenų, kurių savybės kiek sumenkina jau nusistovėjusį ir mūsų požiūrį bei vertinimą. Štai, kad ir Langmajeris, būdamas universiteto dėstytojas, pasak J. Franko, daugiau dėmesio skyrė privačiai praktikai, nei dėstyti. Tačiau J. Frankas neapsiriboja vien tik kritika atskiriems universiteto dėstytojams – jis nuoširdžiai pagiria tuos, kuriuos mato gerai dirbant. Susidraugauja su tais, kurie ir daug dirba, ir tobulėja, ir yra visapusiškai

išauklėtos asmenybės. Tai, pavyzdžiui, Niškovskis. Franko pagarbą kūrybingam žmogui leidžia mums spręsti apie jo nešališkumą, nors jo nuostatos kitais aspektais ir yra kritikuotinos.

Pirmasis susitikimas su Vilniaus universiteto profesoriais labai suglumino Jozefą Franką, sukėlė dvejetainį dėl pasirinkimo atvykti į tokią kontrastų šalį. Prigimtinės teisės profesorius, universiteto sekretorius Malevskis, pasak jo, buvo malonus žmogus, tačiau „atrodė baisiai nešvarus“, kas, neabejotinai, vakariečiui darė labai neigiamą įspūdį.

Stanislovas Jundzilas, kuris ypač buvo mėgiamas studentų, adoruojamas Stanislovo Moravskio, J. Franko buvo apibūdintas kaip vadovėlio kompiliatorius, savo botanikos sode daugiausia auginantis gėles, šparagus ir kopūstus, kuriuos pardavinėjęs, o ne vaistinius ir retuosius augalus. Tačiau čia J. Frankas negali nepastebėti, jog S. Jundzilas buvo mylimas vietinių už savo patriotizmą ir nemeilę rusams ir užsieniečiams. Ir čia pat pabrėžia, kad tokios tarptautinės idilės, kai prie vieno stalo sėdi kunigas, pastorius, popas ir rabinas, nebuvo sutikęs niekur kitur.

Taigi, galima suprasti, kad S. Moravskis ir J. Frankas skyrėsi savo požiūriais, ne tik vertindami to meto Vilniaus aukštuomenę ir universiteto profesūrą, bet ir Europos politiką. Tai formavo aplinkos, kultūros saviti skirtumai, vyravę tarp Vienos ir Vilniaus, Varšuvos bei Sankt Peterburgo.

J. Frankas Vilniaus universitete atstovauja Rusijos imperijai, jis jos pakviečiamas dirbti už gerą atlygį, jis savo pareigą atlieka su kaupu. Dera pažymėti, jog garbūs vieniečiai yra

(Nukelta į 8 p.)

KAUNO APSKRITIES VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS INFORMACIJA

Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija informuoja, kad nuo š.m. rugsėjo 1 d. keičiama jos struktūra, t. y. Birštono skyriaus funkcijos perduodamos Prienų skyriui, paliekant Birštono mieste tuos pačius darbuotojus bei teikiant tas pačias paslaugas.

Šis sprendimas priimtas įvertinus darbuotojų darbo krūvį ir atsižvelgiant į Valstybės tarnybos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos rekomendacijas, kad skyriuje turi būti ne mažiau 5 darbuotojai, bei siekiant mažinti administravimo išlaidas. Kauno apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Birštono skyriui iš viso darbo užmokesčiui per metus išmokama daugiau nei 140 tūkst. litų. Panaikinus tik Birštono skyriaus vedėjo etatą sutaupyta daugiau kaip 43 procentus darbo užmokesčio. Visi kiti darbuotojai liks tose pačiose pareigose, kaip ir iki šiol.

Norime informuoti visus Birštono miesto mokesčių mokėtojus, kad visos valstybinės mokesčių inspekcijos teikiamos paslaugos (deklaracijų priėmimas, pažymų bei verslo liudijimų išdavimas, kasos aparatų registracija ir t.t.) bus laiku ir kokybiškai teikiamos Birštone. Važiuoti į Prienus ar Kauną nereikės. Mokesčių mokėtojai struktūrinių pasikeitimų nepajaus, o įgyvendinti savo teises bei atlikti pareigas gales Birštone.

Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija

Birštono savivaldybės administracijos INFORMACIJA

ISAKYMAS
DĖL ŽEMĖS SKLYPO BIRŠTONO SAV., BIRŠTONO VIENKIEMIO K., PADALIJIMO Į TRIS SKLYPUS DETALIOJO PLANO TVIRTINIMO

2007 m. rugpjūčio 07 d. Nr. AV-181
Birštonas

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Zin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617) 20, 22 ir 26 straipsniais, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Zin., 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832) 17 straipsnio 30 punktu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. DI-239 (Zin., 2004, Nr. 79-2809) patvirtintų Detaliųjų planų rengimo taisyklių 50 punktu, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. DI-151 „Dėl žemės sklypų pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, būdų ir pobūdžių specifikacijos patvirtinimo“ (Zin., 2005, Nr. 41-1317), Birštono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 29 d. sprendimu Nr. TS-164 „Dėl detaliųjų planų tvirtinimo“ ir Kauno apskrities viršininko administracijos Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros skyriaus Kauno miesto vyriausiojo specialisto Juliaus Antano Baltrukonio 2007-08-01 patvirtintu Teritorijų planavimo dokumento patikrinimo aktu Nr. TP-559,

tvirtinu žemės sklypo Birštono sav., Birštono vienkiemio k., detalių planą, kurio tikslas - sklypo padalijimas į tris sklypus, dviejų sklypų paskirties keičimas iš žemės ūkio paskirties į kitos paskirties žemę, bei teritorijos tvarkymo, naudojimo ir statybos reglamentų nustatymas:

- 3218 m² ploto žemės sklypas, kurio pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis - žemės ūkio paskirties žemė;
- 1421 m² ir 1471 m² ploto žemės sklypai, kurių pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis - kita, naudojimo būdas - gyvenamoji teritorija, naudojimo pobūdis - mažaaukščių gyvenamųjų namų statyba.

Šis įsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Zin., 1999, Nr. 13-308; 2000, Nr. 85-2566) ar Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (Zin., 2002, Nr. 36-1430) nustatyta tvarka.

Ūkio departamento Ūkio ir turto valdymo skyriaus vedėjas,
atliekantis administracijos direktoriaus funkcijas
Pranas Cvilikas

Nemune ir Verknėje vyks irklavimo šventė

Šeštadienį ir sekmadienį Nemuno ir Verknės upėse turėtų būti sausakimša – čia vyks tradicinė tarptautinė antroji irklavimo šventė. Jos rengėjai – VšĮ „Birštono Nemunas“ ir Birštono sporto centras.

Pernai pirmą kartą Birštone surengta irklavimo regata šiemet išaugo į šventę, kurioje startuos įvairių modifikacijų ir dydžio laivai, laiveliai, kanojos, baidarės. Taip bus populiarinamas nepelnytai primirštas vandens kelias, propaguojama irklavimo sporto šaka, reklamuojamas inventorius. Be šalies vandens sporto mėgėjų ir profesionalių irklautojų, tikimasi sulaukti ir varžybų dalyvių iš Latvijos bei Suomijos. Preliminariais duomenimis, irklus į vandenį turėtų sumerkti dukart daugiau dalyvių, nei pernai – per 200.

Šeštadienį bus varžomasi ilguose nuotoliuose. 11 val. Nemune, ties Nemajūnais, 50 km distancijoje startuos 16 vietų irkliniai vikingų laivai, nuo 11 val. 30 min. Prienuose, prie tilto, bus duotas startas akademiniams aštuonvietėms, keturvietėms valtims, vienviečiams žvejų laiveliams bei 12 vietų „drakonų“ laivams 10 km distancijoje. 13 val. Birštone, prie Žvėrinčiaus miško,

pasroviui pasileis „pirklių“ ir „piratų“ regatų dalyviai. Jie, kaip ir kitų regatų dalyviai, finišuos prie Birštono prieplaukos.

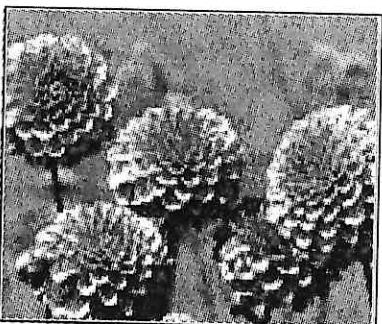
11 val. Verknės upėje ties Jundeliškėmis į vandenį irklus nuleis kanojos ir baidarės. Iki finišo Birštone joms teks įveikti 20 km. Žiūrovai galės regatų dalyvius išlydėti į vandens trasas starto vietose, o vakare sutikti prie Birštono prieplaukos. Birštono vasaros estradoje nuo 18 val. visi norintieji galės išmėginti savo jėgas ant kranto, irkluodami treniruoklį „Concept“.

19 val. vyks varžybų dalyvių apdovanojimai, diskoteka. Sekmadienį nuo 10 val. Nemune prie Birštono prieplaukos, 500 m ir 1000 m distancijose, prasidės sprinto varžybos, kuriose dalyvaus turistinės baidarės ir kanojos, žvejų, drakonų, akademinių valtys ir vikingų laivai. Varžybų uždarymas – 15 val.

„Birštono versmių“ informacija

Rugpjūčio 15 d. 15 val. maloniai kviečiame į gėlių ir žolynų šventę „Žiedų vaivorykštinės spalvos“. Renkamės Birštono seniūnijos kieme.

Birštono vienkiemio bendruomenė

S. Moravskis ir J. Frankas – du vilniečių gydytojų požiūriai ir likimai

(Atkelta iš 7 p.)

antibonapartistai. Tuo tarpu S. Moravskis ir jo šviesuoliai draugai svajoja apie abiejų tautų laisvę, kuri gali ateiti Napoleonui „suvienijus“ Europą ir užkariavus bei taip išlaisvinus baudiavinę Rusiją. J. Frankas nedviprasmiškai smerkia šį siekį, nes, ir pats būdamas kitos, nors ir nedidelės Austro - Vengrijos imperijos pilietis, negali suprasti, kodėl reikia išsižadėti galingosios ir turtingosios Rusijos motinystės. Napoleoną jis laiko despotu ir uzurpatoriumi. Nors pats su tėvu ne kartą patyrė Rusijos činovnikijos patyčias, pats suprato ir mokėjęs apeiti įstatymus (kyšiu atsipirkti už tai, kad pervaziuoja sieną be atitinkamų dokumentų ir muitų), pats girdėjęs tų pačių profesorių dejonas apie Rusijos netvarką („... matote, kokia Rusijoj tvarka: nėra nieko tikro, šiandien duoda, rytoj – atima“.), jis visa tai toleruoja ir nesmerkia.

J. Frankas visai atvirai protegavo ir Vaelovą Pelikaną – gabų chirurga, tačiau aršų Rusijos kolaborantą, klastingai kovojusį prieš laisvę ir abiejų suskaldytų tautų kultūrą bei savo kalbą mylinčius universiteto šviesuolius. Vaelovas Pelikanas, vėliau tapęs slaptuoju patarėju, kartu su universiteto kuratoriumi Novosilcevu ne tik prisidėjo prie universiteto studentų siuntimo į katorgą, bet ir, pasinaudodamas savo padėtimi, ėmė kyšius, žadėdamas atleidimus nuo tremties į Sibirį, tačiau dažniausiai nesilaikė savo žodžio. Gyvendamas palaidą gyvenimą, demoralizuodamas studentus ir aplinkinius, puikiai sugebėjo už universiteto pinigų pasistatyti sau namus, o vėliau ir pakilti karjeros laiptais – caro buvo paskirtas net Rusijos ministru pirmininku. S. Moravskiu tokia aplinka ir tokie pavyzdžiai nebuvo priimtini, ir jis atvirai tuo bodėjosi.

Tai dar labiau skatino jį izoliuotis nuo netobulos ir iškrypusios visuomenės savo dvarelyje Ustronėje iki pat mirties.

Kiek kitoks likimas ištiko garbų vienetį J. Franką – tiek daug gero padaręs universitetui, gavęs tikrai neeilines sąlygas darbui, inėšęs į Vilnių tiek kultūros per savo paties veiklą ir savo žmoną Kristiną Gerhardt, jis galiausiai nusprendžia išvykti atgal į Vakarų.

Vilniaus universitetas ir klinika, J. Franko dėka tapo turtingiausi Europoje, tačiau dėl Pelikano ir Bekiu intrigų negalėjo toliau plėstis. Vietinės profesūros makiaveliškus, būdingas prisitaikėliams, kultūros stoka ir aplinkinių netvarka, apie kurią ne sykį rašė ir J. Frankas, ir G. Forsteris, sunaikino ilgai ir tai, kas buvo puoselėjama. Vilniaus universitetas palaipsniui virto eiliniu, o lyderiais tapo kiti Rusijos universitetai. Dalis universiteto medicinos preparatų ir įrangos buvo išvežta į kitas mokslo įstaigas. Visa tai J. Frankas suprato ir įžvelgė iš anksto.

Dviejų skirtingų kultūrų gydytojai buvo priversti per anksti nusišalinti ir nedavė daugiau savo plačios veiklos vaisių.

Stanislovas Moravskis neatlaikė

apie save sukurtos įtampos, negalėjo produktyviai reikštis savo paties gimtajame krašte, nesugebėjo ne tik įleisti šaknis, bet ir užimti deramą vietą visuomenėje. Nusiminęs dėl visuomenės degradacijos ir sumerkantilėjimo, savo krašto uzurpacijos, besibodįs perėjūnais, nerandantis palaikymo tarp senosios inteligentijos, matydamas naujųjų valdininkų degradaciją, jis atsisako nuo profesinės veiklos ir pačios visuomenės. Jam atrodo, kad gyvena savame krašte, kur jau nebėra savos kalbos, kultūros, kurią uzurpavo kyšininkai valdininkai ir teisybę pamynę patys justicijos atstovai. Jis mato, kaip degradoja bajorija ir dvasininkijos luomas. Galiausiai jis pastebi, kaip „mūsų tautos dvasia įamžino tik tokius nesvarbius vardus, o tiems, kurie iš tikrųjų įrodė žmonijai savo pasiaukojimą, atsilygina visišku užmiršimu“. Tai žodžiai, skiriami jo draugams ir asmenims, kurie vienaip ar kitaip prisidėjo prie rezistencinio nepaklusnumo pavergėjui, kurie negalėjo dėl to užimti deramos vietos ne tik aukštuomenėje, bet ir atsakinguose postuose. (...)

Kas kita – svetimšalis gydytojas J. Frankas, užsitarnavęs pripažinimą savo paties krašte, atvykęs tam, kad sukurtų medikų mokyklą. Jam viskas leidžiama: jis gali kreiptis į carą tiesiogiai, dėl to jo bijoma. Dėl savo nesavanaudiškumo ir reiklumo sugeba išreikalauti pakankamai lėšų universitetui. Pakelia jį iki aukščiausio lygio. (...)

Bet ir monarcho globos nepakako, kad J. Frankas ilgiau būtų tarnavęs Vilniuje.

Pats toli gražu nebūdamas ideali asmenybė, egocentrikas, vis dėlto niekada neleidžia sau elgtis kitaip, nei priimta jo kultūroje: savo jėgas ir darbą visapusiškai skiria atlikti savo pareigą.

Greitai jis su savo žymiausias kolegoms įkuria Karališkąją medicinos draugiją. Draugija tampa daugelio pasaulio įžymybių ir jų darbų telkimosi vieta. Tai, kad pats iniciatorius ir įkūrėjas atsisako tapti jos pirmininku, o apsiima sekretoriaus darbo, patvirtina mūsų išsakytą nuostatą, kad garbusis vienietis netrokšta būti visur pirmuosiuose postuose. Jo įkurta draugija, net ir vėliau, uždarius universitetą bei medicinos ir chirurgijos akademiją, dar ilgai buvo vieninteliu medicinos mokslo ir praktikos centru Vilniuje. Savo gretose ji turėjo beveik visus to meto pasaulio žymiausias gydytojus, iš kurių gaudavo rankraščius, knygas ir savo ruožtu padėdavo apbruoti ir įdiegti į praktiką medicinos naujoves.

Visuomeninė veikla J. Frankas taip pat neapsieina be visapusiškos kultūrinės veiklos. Nors buvo labai šykštus savo paties uždirbtoms lėšoms, bet atkūrė mieste labdarinę veiklą. Mėgdamas muziką ir teatrą – to meto tik aukštuomenės užsiėmimus, su savo žymiaja žmona rengė labdaros koncertus. Per Kristiną Gerhardtį Vilnius tampa J. Haydno oratorijos „Pasaulio sutvėrimas“ liudininku. Taigi, atrodo, garbusis profesorius atlieka savo misiją su kaupu. Europos turtingiausias universitetas

S. Špokevičius - Moravskio minėjime Jundeliškėse.

ir klinika, dešimtys savų išugdytų profesorių ir šimtai daktarų, įkurta Karališkoji Vilniaus medicinos draugija, vakcinacijos institutas, koncertai, labdara, gydytojo praktika...

Tačiau ir jis tampa intrigų bei nepagarbos auka.

Du likimai – mokytojo ir mokinio, dviejų dorų ir darbščių gydytojų. Nors jie ir skirtingų politinių pažiūrų, bet juos vienija pagarba žmogui ir savo profesijai. Du likimai ir du vieninteliai memuarai, kurių dėka mums pavyko pajusti dalį tos dvasios, kuria gyveno vilniečiai devynioliktojo amžiaus pirmaisiais trimis dešimtmečiais – tokiu skirtingu laiku, bet tokiu panašiu į tik ką buvusį ir jau praeinantį laikmetį.

Noriu pastebėti, kad nors ir nebūni savo tėvynėje pranašu, galima ir privалу palikti po savęs pėdsaką. Svetur labai dažnai išnaudojami tiesioginiai žmogaus sugebėjimai, čia paprastai yra mažiau kreipiamas dėmesys į politiką ir apsiribojama pasiekimais darbe. S. Moravskio pavyzdys yra tipiškasis ir nudienos savirealizacijos ieškantiems, bet nerandantiems individams.

Kiek lengviau buvo J. Frankui, kuris, būdamas kūrybinga asmenybė, savo energiją galėjo sutelkti tam, dėl ko atvyko. Ir, žinoma, paliko ženklų indėlių – jį galime laikyti vienu iš pačių garbingiausių kitataučių, prisidėjusių prie mūsų krašto mokslo bei kultūros puoselėjimo.

Literatūra:

1. Stanislovas Moravskis: „Keleri mano jaunystės metai Vilniuje“. Atsiskyrelio atsiminimai. (1818-1825) Vilnius, Mintis, 1994

2. Stanislovas Moravskis: „Seimelių posėdžiai Lietuvoje. Kvailyste“ „Metai“ 2005-2-Literatūra. Kritika.Eseistika. Vertė Zita Medišauskienė.

3. Jozefas Frankas: „Atsiminimai apie

Vilnių“. Vilnius, „Mintis“, 2001.

4. Virgilijus Pugačiauskas: „Napoleonas ir Vilnius: karinio gyvenimo kasdienybės bruožai“. Vilnius, „Arlila“, 2004.

5. Sofija Tyzenhauzaitė: „Reminiscencijos“. Apie imperatorių Aleksandrą I ir apie imperatorių Napoleoną I. Žemaičių kultūros draugijos informacinis kultūros centras. Vilnius 2004.

6. Fielding H. Garrison, A.B., M.D.: „History of Medicine“. 4th edition, W.B. Saunders Company, Philadelphia and London. Copyright, 1929 by W.B. Saunders company.

7. Adomas Honoris Kirkoras: „Pasivaikščiojimai po Vilnių ir jo apylinkes“. Vilnius, „Mintis“, 1991.

8. Vilniaus universiteto archyvinė medžiaga.

9. „Georgo Forsterio laišakai iš Vilniaus“. Vilnius, „Mokslas“, 1988.

LAIŠKAS MANO KOLEGAI STANISLOVUI MORAVSKIUI

ŠALIS, APIE KURIĄ TU RAŠEI

Tai ta šalis, kurios daug daug piliiečių, Vos tik išvydę laisvės prošvaistę toli, Prie lovio skuba greit pulti Ir tempti, tempti, tempti – kol gali...

Tai ta šalis, kai vos tik svetimas „čionnikas“ Paliko vargšę žemę tos tautos, Savieji klerkai, valdininkai bei politikieriai Toliau ją trypia, teršia vagia nuolatos.

Tai ta šalis, kur iki šiolei laipsnis Dar duoda teisę būt aukščiau visų. Naudotis privilegijomis, indulgencijomis Ir spręsti likimus, apvogus ir apgavus tūkstančius.

Tai ta šalis, kur mokslo įstaigų vadovai

Dėl gražio kaunasi tarpusavyj- nelyg gaidžiai. Po to dalinasi ir mėgaujasi, duoda, kam tik nori, Užmiršdami net savo pareigą – kam skirta visa tai.

Tai ta šalis, kur net ir svetimas tą šalį myli, Dar net labiau, nei kas nors iš tų, Kurie čia gimė, augo, o dabar gi – Nemoka net jai mokesčių – (klasta, apgaule uždirbtų?)

Tai ta šalis, kur amžiais kokuetoja Savi „rinktieji“ – tarp Rytų ir Vakarų, Norėdami tik vieno – prisišlamšt ir būt teisėju, Užtuot kiekviens iš doru darbu būt sočiu, saugiu.

Tai ta šalis, kur nebelieka jaunystės žavesio Ir proto neramaus – ir tai dėl to, kad profesūros kėdės Nuo amžių nesikeitė, pribzdėtos- nebūtų užimtos Neprisitaikėlių - jaunų, gabių, darbščių?

Tai ta šalis, apie kurią rašei Tu ir mylėjai, Kad būt teisybė vien tik atskleista. O novosilcevai ir pelikanai užtuot klestėję, Neatsigimtų vėlei su nauja karta.

Beveik du šimtai metų jau praėjo, Deja, nesikeičia, o klesti, ką rašei tada ir čia. Ir mano rankraštis, kaip ir Tavasis, sako: Preat mundus, fiat (et vivat) iustitia!

Tavo - Saulius Špokevičius, Vilnius, 2001 m. vasario 13 d.

Skaitmeninė fotografija - NAUJA KOKYBĖ!

Birštono fotostudija. Kazys LAZAUSKAS. Tel. (8-319) 56429.

Nuotraukų gamyba iš bet kokio negatyvo, skaidrės, kompaktinio disko, lankstaus diskelio. Nuotraukų ir negatyvų skenavimas ir įrašymas į kompiuterines laikmenas. Nuotraukų turinio atspausdinimas viename lape (Index print). Nuotraukų formatai nuo 2 cm x 3 cm iki 25 cm x 38 cm.

Birštone, sanatorijoje „VERS-MĖ“, kiekvieną trečiadienį nuo 15 val. konsultuoja gydytoja akušerė - ginekologė Regina NORKIENĖ. Registruotis tel. (8 ~ 618) 84383.

◆ Profilaktinė moterų apžiūra (kolposkopija, onkocitologinis tyrimas).

◆ Nėščių ir ginekologinėmis ligomis sergančių moterų patikrinimas ultragarsiniu aparatu.

Informuojame, kad bendra tvarka pradedamas rengti apie 4.25 ha teritorijos prie Algirdo gatvės Birštone detalusis planas.

Planavimo tikslas: apie 4.25 ha teritorijoje suformuoti du žemės sklypus, nustatyti sklypų užstatymo, tvarkymo ir naudojimo režimus. Naudojimo būdas- rekreacinė teritorija, naudojimo pobūdis- ilgalaikio (stacionaraus) poilsio pastatų statyba.

Planavimo organizatorius – UAB „Birštono šaltinis“, inf. tel. (8~686) 54314.

Detaliojo plano rengėjas- R.Valatkevičienės įmonė, tel. (8~687) 30279.